

Kemijärven kaupunki

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

27.5.2024

Rehtori Marika Annala

1. Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Luonnoksessa on lukiokoulutukseen liittyen merkittäviä uudistuksia. Valmisteluakataulu vaikuttaa kiireiseltä ja luonnoksessa on osittain epäselvyyttä esimerkiksi oppimisen tuen osalta. Rahoitusjärjestelmän muutoksia on vaikea hahmottaa.

Taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeet ovat hyvä uudistus. Tämä vaikuttanee tutkintopäivien määrään, joka hankaloittaa ylioppilastutkinnon valvontojen järjestämistä pienessä lukiossa. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeiden arviointiin liittyy erityisiä haasteita, koska on taattava eri oppiaineiden tasapuoliset vaatimukset.

Lakiluonnoksessa ei pitäisi olla rajoituksia koulutusvientiin. Suomessa tarvitaan lisää osaajia monille aloille myös ulkomailta; lukiokoulutus tukee tätä tavoitetta. Nuoret kotoutuvat helpommin Suomeen, kun he saavat koulutuksen täällä. Lisäksi pienille paikkakunnille kansainväliset nuoret tuovat monikulttuurisuutta, mikä on tässä ajassa tärkeää.

Lukiokoulutuksen aikana kansainväliset nuoret voivat antaa merkittävän panoksen paikkakunnan työvoimapulasta kärsiville aloille. Kansainvälisyys lisää myös pienen paikkakunnan elinvoimaa sekä paikkakunnan asukkaiden suvaitsevaisuutta ja on omiaan vähentämään ennakkoluuloja vieraita kulttuureja kohtaan.

2. Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset

Lukio-opinnot edellyttävät perusopetuksen oppimäärän hallintaa; peruskoulussa yksilöllistetty oppimäärä ei anna riittävää lähtötasoa lukio-opintoihin sellaisissa oppiaineissa, jotka on tarkoitus suorittaa ylioppilastutkinnossa. Lukiolakiin ei tule kirjata katteettomia lupauksia opiskeluun liittyen.

Lukiossa ei ole tarvetta pitkäaikaiselle erityisopetukselle eikä sitä koskeville hallintopäätöksille (lukiossa ei oppiaineita/kirjoituksia yksilöllistetä). Erilliset hallintopäätökset lisäävät byrokratiaa ja vähentävät erityisopettajan mahdollisuutta kohdata tukea tarvitsevaa opiskelijaa. Lukion erityisopetus kohdistuu jo nykyisenä lainsäädännön aikana eniten tukea tarvitseville.

Riittävästi resursoitu nykymuotoinen erityisopetus on tehokasta, joten kehitystyötä kannattaa jatkaa siltä pohjalta: tuen tarpeiden kartoittaminen, erityisopetuksen saaminen, joustava ja oikea-aikainen reagointi opiskelijan haasteisiin. Hallintopäätöksen sijaan tuki kirjataan pedagogiseen suunnitelmaan.

Oppimisen tukea vahvistettaisiin voimassa olevan lukiolain nojalla lisäämällä opiskelijan oikeutta tukiopeukseen. Opiskelijalla, jolla on oppimisvaikeuksia, säilyisi oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti.

3. Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita koskevat säädösehdotukset

Lukiokoulutuksen rahoitusta ei saa vähentää, jotta koulutuksen sivistykselliset tavoitteet voidaan toteuttaa jokaisessa kunnassa. Lakiluonnoksessa on hyvää se, että pienten kuntien erityiset olosuhteet on otettu huomioon. Lukiokoulutuksen saavutettavuus mahdollistetaan turvaamalla rahoitus. Tällä hetkellä on vaikea arvioida, miten lakiluonnoksen rahoitusmallin uudistus vaikuttaa käytännön tasolla. Periaate olosuhdetekijöiden ottamisesta rahoituksen määräytymisessä huomioon on kannatettava.

Rahoituksen uusiminen on järkevää. Onko aikataulu kuitenkin liian kireä, koska kokonaisuuden hahmottaminen lakiluonnoksen perusteella on hankalaa? Pienissä kunnissa koulutuksen järjestäminen on kalliimpaa kuin isoissa kunnissa, joten olosuhteiden huomioonottaminen on perusteltua. Lukiokoulutuksen merkitys pienessä kunnassa on sivistyksellisesti ja kulttuurisesti tärkeä elinvoimatekijä. Rahoitusmalli ei saa olla sellainen, että se vaikeuttaa taloudellisesti yhteistyötä eri kuntien välillä.

4. Englanninkielistä lukiokoulusta, opiskelijavalintaa ja ylioppilastutkintoa koskevat säädösehdotukset

Mahdollisuus suorittaa ylioppilastutkinto englannin kielellä tukee monikulttuuristuvaa Suomea ja samalla se turvaa kansalliskielten aseman. Huolimatta siitä, että opiskelija suorittaa ylioppilastutkinnon englannin kielellä, luonnoksessa on huomioitu se, että opiskelija saa myös tarvittavat suomen kielen ja kulttuurin valmiudet. Tärkeää on varmistaa se, että pienilläkin koulutuksen järjestäjillä olisi realistinen mahdollisuus saada hakemuksesta oikeus järjestää lukiokoulutusta englannin kielellä. Lakiluonnos mahdollistaa englanninkielisen opetussuunnitelman mukaan opiskeleville osan opetuksesta esimerkiksi suomen kielellä. Tämä on hyvä asia ja tukee opiskelijoiden kotoutumista Suomeen.

5. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoetta koskevat säädösehdotukset

Ylioppilaskokeen laajentaminen taito- ja taideaineisiin on kannatettava ja se lisää opiskelijoiden valinnan mahdollisuuksia ylioppilaskokeita suunniteltaessa. Hyvää lakiluonnoksessa on se, että opiskelijan on kuitenkin suoritettava vähintään neljä muuta

ainetta eikä äidinkieltä tai S2-kieltä voi jättää pois. Uudistuksen aikataulu on realistinen ja antaa mahdollisuuden suunnitella opetusta myös ylioppilastutkintoa silmällä pitäen. Opiskelijan mahdollisuus valita kenties mieluisin taito- tai taideaine kirjoitettavaksi voi olla opiskelijalle hyvinvointia tukeva asia.

6. Tilauskoulutusta koskevat säädösehdotukset

Ei huomautettavaa.